

تقسیمات محاکم

رای دیوان عالی تمیز فرانسه

در مورد عدم توجه باظهارات متهم راجع بنقص تحقیقات

دیوان عالی تمیز فرانسه در موضوع اعتراض مستدعی تمیز بر حکم صادر از محکمه استیناف (ناسی) دایر پینچ سال حبس و ۲۰۰۰ فرانک غرامت و جبران خسارت مدعی خصوصی بعنوان ارتکاب جرم کلاه برداری و خیانت در امانت در حکم شماره ۱۴۱ مورخ ماه دسامبر ۱۹۳۵ پس از رسیدگی چنین رأی داده است :

(نظر بآنکه اعتراض دوم مستدعی تمیز آنست که حکم مزبور مخالف ماده ۴۱۳ اصول محاکمات جزائی است زیرا محکمه باظهارات مستدعی تمیز دایر بر کامل کردن تحقیقات بوسیله استماع شهادت شهود جدید ترتیب اثر نداده است

و نظر بآنکه از پرونده کار چنین فهمیده میشود که مستدعی تمیز بمحکمه استیناف تکمیل تحقیقات و یا استماع شهادت شهود جدید که ینک را بنام معرفی کرده اظهار داشته و محکمه نسبت باین اظهار توجهی نکرده و علت عدم لزوم آنرا ذکر نموده در نتیجه بر خلاف ماده مزبور رفتار کرده - بنابر این احتیاجی بورود در سایر اعتراضات مستدعی تمیز نیست و حکم مزبور که بر خلاف مقررات قانونی صادر شده نقض میشود ...)

ترجمه از مجموع: آراء تمیزی فرانسه سال ۱۹۳۵ شماره ۱۰

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در مورد فسخ حکم بعلمت عدم تعدد جرم و عدم رعایت تخفیف

که در محکمه بدوی منظور بوده

بموجب ماده ۴۳ قانون قاچاق مصوب ۱۳۱۲ - (... جواز داشتن و حمل و نقل اسلحه ناربه و مهمات جنگی و فشنگ و اسلحه شکاری و مواد محترقه در داخل شهرها از طرف شهربانی و در خارج شهرها از طرف اداره امنیه داده خواهد شد متخلفین بسه ماه تا سه سال حبس تأدیبی محکوم خواهند شد کسی باتهم داشتن دو تفنگ مارتین و سرپر بعنوان ارتکاب قاچاق مورد تعقیب یار که بدایت واقع و در محکمه جنحه باستناد ماده ۴۳ قانون مجازات قاچاق بارعایت ماده ۴۵ قانون مجازات عمومی برای کشف تفنگ مارتین بسه ماه حبس و برای کشف تفنگ سرپر بسه ماه و یک روز حبس محکوم میشود - محکمه استیناف بر اثر استیناف متهم بموضوع رسیدگی کرده و بالاخره از جهت تطبیق حکم

با ماده استنادی خالی از اشکال دانسته ولی از نظر بیمورد بودن تعدد جرم و منظور شدن ماده ۲ الحاقی حکم رافسخ و متهم را باستناد همان ماده بسه ماه حبس محکوم کرده است - محکوم علیه تمیز خواسته - دیوان عالی تمیز شعبه (۲) در حکم شماره ۱۰۰۷۱ ر ۱۵۷۸ مورخ ۱۶ ر ۷ ر ۸ پس از رسیدگی چنین رأی داده است :

(هر چند از طرف خواستار تمیز فقط تقاضای رسیدگی تمیزی شده بدوین بیان اعتراض و از جهت رعایت اصول محاکمه و تشخیص تقصیر اشکالی که مؤثر در نقض حکم مورد درخواست باشد بنظر نمیرسد لیکن از جهت تمیین مجازات اشکال مؤثری بر حکم مزبور وارد است زیرا محکمه جنحه بالمعاظ تعدد جرم و منظور داشتن موجبات تخفیف متهم را

بسه ماه حبس تأدیبی برای قاچاق يك قبضه تفنگ و بسه ماه و يکروز برای قاچاق يك قبضه ديگر محکوم نموده است و محکمه استیناف با اینکه جرم را متعدد تشخیص نداده و از اینجهت حکم محکمه جنحه را فسخ و متهم را بسه ماه حبس تأدیبی که حد اقل مجازات مقرر در ماده استنادیه میباشد (ماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب اسفند ۱۳۱۲) محکوم نموده که با لحاظ احراز موجبات

تخفیف در نظر محکمه جنحه که مستلزم تعیین مجازات به کمتر از حد اقل مقرر در ماده مزبوره است و اینکه تقاضای استیناف فقط از طرف متهم شده است این عمل در مرحله استیناف بالنتیجه تشدید مجازات محسوب و حکم استینافی از این حیث مخالف ماده ۳۴۸ اصول محاکمات جزائی بشمار میرود لذا حکم مورد درخواست تمیز بموجب ماده ۴۳۰ اصول مزبوره باتفاق آراء نقض میشود . . .)

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در مورد عدم رسیدگی محکمه باظهارات مدعی

راجع بعرف و عادت تجارتي

طبق ماده ۳۶۷ قانون تجارت - حق العمل کار در مقابل آمر مسئول پرداخت وجوه و یا انجام سایر تعهدات طرف معامله نیست مگر اینکه مجاز در معامله باعتبار بوده و یا شخصاً ضمانت معامله را کرده و یا عرف تجارتي بلد او را مسئول قرار دهد .

کسی باستناد سواد مستخرجه دفتر خود در محکمه بدایت بر کسی که حق العمل کار بوده اقامه دعوی کرده و در مرحله بدوی منتهی بصدور حکم به بیدحقی او شده و در مرحله استینافی محکمه استیناف پس از رسیدگی چنین رأی داده (علاوه بر اینکه مطابق دلالت مدارک ابرازی بشرح ترجمه گواهی شده چک های بایگانی شده در پرونده و جوه دو فقره آن از طرف مستأنف علیه بکس دیگر حواله گردیده و شخص او دخالتی در آنها ننموده و تعهد مشارالیه بشرح دو فقره قرارداد جز رساندن وجوه نبوده اساساً چک های مزبور بدون ضمیمه شدن بدلیل دیگر الزام آور نبوده و اعتراض مستأنف باینکه محکمه بدوی قرار ابراز دفاتر تجاری طرف را صادر کرده و سپس از نظر خود عدول نموده

مضاقاً بر اینکه با قبول مدعی علیه در قسمت وساطت رساندن چکها دیگر ابراز دفاتر ضروری نبوده اصولاً چون تشخیص لزوم و عدم لزوم آن با محکمه حاکمه بوده و در نفس رسیدگی نیز تأثیری نداشته اعتراض مزبور نیز بحکم مستأنف عنه غیر وارد و حکم بدوی تأیید میشود .)

محکوم علیه از حکم مزبور تمیز خواسته - دیوان عالی تمیز شعبه (۴) در حکم شماره ۱۵۵۷/۳۱۴۱۴ مورخ ۲۵/۱۶/۵۰ پس از رسیدگی چنین رأی داده است .

(از جمله اظهارات و دلائل اثبات حقانیت مدعی این بوده که کلیه معاملات تجارتي که بوسیله کمیسیونر های خارجی در ایران انجام مییابد مطابق عرف و عادت تجارتي باعتبار شخصی همان اشخاص واقع و در دفاتر هم بهمین احوال قید میشود چنانچه صورت مستخرجه دفتر و چکهای صادر حاکی از این است و محکمتین بدایت و استیناف بهیچوجه این اظهار را مورد توجه و رسیدگی قرار نداده بنا بر این رسیدگی محکمه نافع و حکم ممیز عنه بموجب ماده ۳۴۰ قانون اصول محاکمات حقوقی باتفاق آراء منقوض است . . .)

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در موردیکه محکمه استیناف مجرد داشتن اسلحه را

دلیل بر نداشتن جواز ندانسته

بموجب ماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین قاچاق -
جواز داشتن و حمل و نقل اسلحه ناری و مهمات جنگی و
فشنگ و اسلحه شکاری از طرف شهربانی در داخل شهرها
و از طرف امنیه در خارج شهرها داده خواهد شد.

کسی با اتهام داشتن و حمل فشنگ مورد تعقیب و در
محکمه جنحه تبرئه شده - محکمه استیناف نیز حکم را
تأیید کرده - مدعی العموم استیناف تمیز خواسته - شعبه
(۲) دیوان عالی تمیز در حکم شماره ۲۲۳/۹۲۷۹ مورخ
۱۰/۷/۱۶ پس از رسیدگی چنین رأی داده است :

« اعتراض مدعی العموم استیناف تهران خلاصه آنکه
استدلال محکمه بر تبرئه متهم بدین شرح (بر فرض که متهم

در این موقع حامل فشنگ هم شده باشد چون دلیلی بنظر
نمیرسد که مشار الیه بدون جواز حامل اسلحه بوده است
تبرئه میگردد) صحیح نبوده بالنتیجه بر حکم استینافی وارد
میشود زیرا بر حسب مستفاد از ماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین
قاچاق مصوب اسفند ۱۳۱۲ داشتن و حمل اسلحه بدون
جواز ممنوع است و اصولاً در این قبیل جرائم اثبات
موجبات معافیت از مجازات بر عهده مرتکب عمل خواهد بود
که در این مورد ذارنده و حامل اسلحه باید تحصیل جواز را
در مقامات مربوطه اثبات نماید و چون استدلال بشرح فوق
مخدوش و برخلاف این اصول میباشد حکم مورد درخواست
تمیز بموجب ماده ۴۳۰ اصول محاکمات جزائی نقض
میشود ... »

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در مورد رد عرضحال استینافی بعنوان خروج از موعد

در صورتیکه کیفیت ابلاغ حکم محقق نباشد

کسی بمدعی به تصفیه حساب مال الاجاره بر مستأجری
اقامه دعوی کرده و در محکمه بدوی محکوم به بیحقی گردیده -
در مرحله استینافی محکمه پس از رسیدگی چنین رأی داده
است: (چون نامه مورخ ۹/۱۰/۹۱ زندان تهران که سواد
آن ضمیمه نامه جوابیه دفتر وزارتی ارسال گردیده کاشف
از ابلاغ حکم مستأنف عنه بمستأنف که در آن تاریخ در زندان
تهران بوده است میباشد و هر چند که نامه مزبور تاریخ
استنکاف مستأنف را از قبول ابلاغ حکم ذکر نکرده ولی چون
قدمسلم این است که تاریخ استنکاف محکوم علیه از قبول
ابلاغ حکم بعد از ۹/۱۰/۹۱ نبوده بنا بر این عرضحال

استینافی که در ۲۴ آذر ۱۳۱۳ بدقت استیناف تقه - دیم
گردیده خارج از موعد قانونی بوده و قرار رد آن صادر
می شود -)

محکوم علیه تمیز خواستند - دیوان عالی تمیز شعبه
(۴) در حکم شماره ۱۵۵۸/۱۷۶۱۴ مورخ ۱۶/۷/۱۶
چنین رأی داده است :

(نظر باینکه حکم ابلاغ شده ضمیمه پرونده نگردیده
تا معلوم شود حکم موافق ماده ۳۱ قانون اصول آزمایش
ابلاغ شده یا نه و در نامه ارسالی از اداره زندان مورخ -
۹/۱۰/۹۱ بطور منجز کیفیت ابلاغ و استنکاف تعیین

نشده و تصدیق اداره مزبور هم متکی بگزارشی است که گزارش دهنده آن معلوم نیست با اینچاه صدور قرار رد عرضحال استینافی قبل از تحقق کیفیت ابلاغ باستناد نامه ارسالی اداره

زندان موافق قانون نبوده و قرار ممیز عنه بموجب ماده ۳۴۰ قانون اصول معاکات حقوق بانفاق آراء منقوض است....)

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در مورد بیکه محکمه استیناف ورقه مبنی بردفاع جدید را دعوی جدید پنداشته و نپذیرد

بموجب ماده ۳۰۰ قانون آزمایش - ممکن نیست در مرحله استینافی دعوی جدیدی نمود یعنی ادعای غیر از آن که در محکمه ابتدائی شده است - ابراز دلائل جدید ادعای جدید نیست

زنی از شوهر خود بابت نفقه و کسوه نه ماهه بملغی مطالبه کرده محکمه بدایت پس از رسیدگی غیابی و اعتراض مدعی علیه را بملغی محکوم کرده - محکوم علیه استیناف داده محکمه استیناف پس از رسیدگی چنین رأی داده : (نظر باینکه در مرحله استینافی محکوم علیه ورقه ضمیمه نمود که عبارت از رونویس قرار داد است که بر حسب اظمار او در تاریخ ۲۴ شعبان ۱۳۵۳ بین مشار الیه و خانم مقرر گردیده که خانم مزبور در خانه کسی دیگر سکنی نماید و روزی ~~بکربال~~ مخارج بابت نفقه و کسوه دریافت دارد و اعتراضات مشار الیه بوی این قرار داد است بنظر هیئت حاکمه ارائه این قرارداد طبق ماده ۳۰۰ قانون آزمایش دعوی جدید محسوب است و پذیرفته نیست و در مرحله که اعتراض به حکم محکمه بدایت نموده و بطلاق نامه متمسک شده از چنین قرار دادی اشاره ننموده و دعوی نکرده بنابر این بر حکم مستأنف عنه اشکالی وارد نیست و تأیید میشود) - محکوم علیه تمیز خواسته - دیوان عالی

تمیز شعبه (۱) در حکم شماره ۱۵۶۱۱۰۶۶۱۴۲۴۶ مورخ ۱۶/۷/۸۸ پس از رسیدگی چنین رأی داده است (با اینکه از طرف مستدعی تمیز در محکمه بدایت در مرحله اعتراض برای عدم استحقاق مستدعی علیها مستنداً بماده ۱۱۰۸ و ماده ۱۱۰۹ از قانون مدنی دعوی نشوز شده و در مرحله استینافی برای اثبات دعوی مزبور و عدم استحقاق مشار الیها بمقدار محکوم به رو نوشت قرارداد را ابرار داشته که استناد بان ورقه دفاع جدید محسوب است نه دعوی جدید استدلال محکمه باینکه ابراز ورقه مزبور مدعوی جدید است مخدوش است - چه فلسفه عدم استماع دعوی جدید لزوم رسیدگی بدعوی است یکمرتبه در حالتیکه قانون برای رسیدگی به دعوی دومرتبه را ایجاب نموده با این وصف که مستدعی تمیز در مرحله بدایت دعوی نشوز را نموده مانعی برای ابراز دلیل آن در مرحله استیناف نبوده بنا بر این حکم صادر از محکمه از جهت منقصت مزبور نقض و احاله بمحکمه استیناف اصفهان میشود که با ملاحظه مدافعات مستدعی علیها نسبت بورقه مزبور صدوراً و مفاداً و دلالة رسیدگی نموده رأی مقتضی را در ماهیت بدهد)

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در مورد قبول ایراد مرور زمان تجارتي راجع بفته طلب

که قبل از قانون تجارت فعلی صادر شده

بمعل نیامده مدت مرور زمان آنها از تاریخ انقضاء مهلت اعتراض شروع شده و باعدم اقامه دعوی در مدت پنج سال از تاریخ انقضاء مدت اعتراض بموجب ماده ۳۱۸ قانون تجارت قضیه مشمول مرور زمان تجاری و دعوی نسبت بآن پذیرفته نیست و چون از تاریخ انقضاء مدت اعتراض بشرحی که در حکم و ایت اشعار گردیده تا تاریخ اقامه دعوی در محکمه ابتدائی پنجسال زیاد تر گذشته بوده دعوی مشمول مرور زمان است -)

محکوم علیه تمیز خواسته - دیوان عالی تمیز شعبه ۳ پس از رسیدگی در حکم شماره ۱۵۹۰/۱۴۱۱۷ مورخ ۱۶/۶/۱۶۶۸ چنین رای داده است :

(چون مطابق تبصره ماده ۳۱۸ قانون تجارت فعلی فته طلب هائیکه قبل از اجرای قانون تجارت سابق صادر شده باشد از حث مرور زمان تابع مقررات راجع باموال منقوله است و لازم بوده که محکمه مطابق ماده ۴ قانون مدنی تاریخ اجرای قانون مزبور را در محل با تاریخ صدور مدارك دعوی تطبیق و پس از آن بصورت قرار مبادرت ورزد قبل از رعایت مدلول تبصره و مقررات فوق قرار محکمه قانونی نیست و طبق ماده ۳۴۰ قانون آزمایش بانفاق آراء نقض میشود)

بموجب ماده ۳۱۸ قانون تجارت مصوب اردیبهشت ۱۳۱۱ . مرور زمان نسبت به برات و فته طلب و چك كه از طرف تجار با برای امور تجارتي صادر شده از تاریخ صدور اعتراض نامه یا گذشتن مهلت اعتراض یا آخرین تعقیب قضائی پنج سال است

مرور زمان در مورد برات • فته طلب • چك كه تا پیش از خرداد ۱۳۰۲ صادر شده تابع مرور زمان اموال منقول است

چند نفر باستناد سه طفرافته طلب بر شرکتی در محکمه بدایت اقامه دعوی کرده مدعی علیه ایراد مرور زمان تجارتي کرده محکمه ایراد را وارد ندیده حکم بمحکومیت مدعی علیه داده - محکوم علیه از رد ایراد مرور زمان استیناف داده - محکمه استیناف رسیدگی کرده و چنین رای داده است: (از جمله اعتراضات وکیل مستأنف آنست که مدور زمان این موضوع پنج سال بوده نه ده سال و محکمه بدایت مرور زمان این موضوع را ده سال تصور نموده و همین تصور قرار رد ایراد مرور زمان صادر کرده و این ایراد وارد است چه آنکه مستندات دعوی بطوریکه در حکم بدایت هم اشعار شده فته طلب تجارتي بوده و بهمین مناسبت دعوی تجارتي تلقی و بعنوان رسیدگی اختصاری جریان یافته و چون نسبت به فته طلب های مدارك دعوی اعتراض عدم تأدیه

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در مورد دعوی ناشی از قرار داد که محکمه

معنی دیگری بان داده باشد

داده شود حکم صادر در آن خصوص نقض میشود . کسی باستناد وقف نامه که واقف حق ارتزاقی برای

طبق ماده ۳۴۴ آزمایش - اگر در دعوائی که از از قراردادای ناشی شده به مفاد صریح آن قرارداد معنی دیگری

ورثه خود قرار داده و عبارت آن این است: (بطن اعلی را ضعف نصیب بطن اسفل بدهند) مطالبه مبلغی حق ارتزاقی بعنوان فرد منحصر در بطن اول به قدر دو برابر بطن اسفل از متولی کرده - محکمه بدایت (بعنوان آنکه مفهوم عبارت مزبور حاکی از تعیین حق افراد است نه حق مرتبه و مدعی مطالبه حق افرادی نکرده) او را محکوم به ببحقی کرده محکمه استیناف برخلاف نظر محکمه بدایت پس از رسیدگی از جهت تشخیص اینکه مراد واقف از بطن افراد بطن نبوده و بلکه مرتبه بوده یعنی مرتبه اعلی را دو برابر مرتبه اسفل قرار داده دعوی مدعی را موجه دانسته و نصف مدعی به راسهم ارتزاق مدعی تشخیص داده و مدعی علیه را محکوم به پرداخت کرده است .

محکوم علیه تمیز خواسته - شعبه ۱ دیوان عالی

تمیز در حکم شماره ۱۳۴۵ و ۱۳۹۷۸ مورخ ۱۰/۶/۱۶ پس از رسیدگی چنین رأی داده است :

(رأی محکمه مبنی بر این است که از عبارت وقف نامه استنباط نموده که واقف سهم بطن اول را جمعاً ضعف سهم بطن ثانی قرار داده و این نظر مخدوش است زیرا که عبارت استنادی برخلاف آن دلالت دارد و متبادر از آن این است که سهم هر يك از افراد طبقه اولی مضاعف حصه هر يك از افراد طبقه ثانی باشد نه سهم طبقه من حیث الوجود و بدیهی است که مراد واقف امتیاز افراد طبقه اولی بوده است از حیث استفاد، و این منظور با استنباط محکمه تأمین نمیشود چه آنکه ممکن است عدده بطن اول اضعاف عدده بطن ثانی باشد بنا بر این حکم مورد استدعا بموجب ماده ۳۴۴ قانون آزمایش با اتفاق نقض میگردد)

رای دیوان عالی تمیز بر نقض

در مورد رد عرضحال استینافی بعنوان اینکه وکالت نامه

و کیل مستأنف بطرفیت مورث مستأنف علیه بوده

(نظر باینکه وکالت و کیل مستأنف بموجب رونوشت وکالت نامه موجوده در پرونده استینافی محرز است و محاکمه که بدو بطرفیت مورث مستأنف علیه جریسان یافته همان محاکمه پس از فوت مشار الیه با ورثه آن مرحوم تعقیب شده که قائم مقام او هستند و محاکمه دیگری نبوده و محکمه دلیلی ذکر نکرده است بر اینکه فوت مورث موجب بطلان وکالت و کیل مستأنف بوده یا بجهت دیگری وکالت نامه و کیل مزبور باطل شده یا حکم به تجدید وکالت نامه شود بنا بر این قرار رد عرضحال استینافی بعنوان اینکه وکیل وکالت نامه راجع بعرضحال استینافی را تسلیم نموده معلول است و بموجب ماده ۳۴۰ اصول محاکمات اصلاحی قرار مزبور نقض میشود)

بموجب ماده ۲۹۱ اصول آزمایش - هر گاه وکالت نامه و کیل مستأنف ضمیمه عرضحال نباشد و پس از اخطار هم رفع نقض نکند عرضحال استینافی رد میشود .
کیلی بوکالت از محکوم علیه عرضحال استینافی بمحکمه استیناف داده دفتر محکمه اخطار رفع نقض از لحاظ ضمیمه نبودن وکالت نامه بوکیل کرده وکیل هم وکالت نامه موکل را که در پرونده بدری بطرفیت مورث مستأنف علیه موجود بوده تقدیم کرده محکمه استیناف بعنوان آنکه وکالت نامه مزبور ارتباطی بعرضحال استینافی ندارد قرار رد عرضحال استینافی را صادر کرده - محکوم علیه از قرار مزبور تمیز خواسته - دیوان عالی تمیز شعبه ۴ در حکم شماره ۱۳۵۹ مورخ ۱۶/۶/۱۶ پس از رسیدگی چنین رأی داده است :